

Příloha č. 2 – Dopady programu Creative Partnerships Výsledky výzkumů realizovaných ve Velké Británii

V letech 2002 – 2012 proběhla řada nezávislých výzkumů, které zjišťovaly dopady programu Creative Partnerships na školách ve Velké Británii, jeho efektivitu a také hodnotily jeho úspěšnost. Tyto průzkumy jasně prokazují, že program Creative Partnerships je efektivním nástrojem pro zlepšování kvality vzdělávání, podporování zájmu a motivace žáků a pro zlepšení procesů ve škole. **Program Creative Partnerships prokázal jednoznačně pozitivní dopady na školách v několika oblastech: zlepšení studijních výsledků, rozvoj klíčových kompetencí, zlepšení školní docházky žáků, vztahů školy s rodiči, motivace pedagogů, motivace žáků a podpora dětí ze znevýhodněného prostředí.**

Tato příloha shrnuje zásadní závěry britských výzkumů a v jednotlivých kapitolách se věnuje různým dopadům programu na rozvoj škol. V současné době je program implementován i v jiných zemích (Litva, Norsko, Německo). **Cílem Společnosti pro kreativitu ve vzdělávání, o.p.s. je sledovat vývoj v těchto zemích a mapovat dopady programu adaptovaného na podmínky odlišných vzdělávacích systémů a na základě zkušeností s adaptací programu v jiných zemích, připravit program pro jeho zavedení v ČR.**

1. Dopady programu Creative Partnerships na studijní výsledky žáků

Vliv programu Creative Partnerships na studijní výsledky zkoumala ve svých studiích Národní nadace pro výzkum ve vzdělávání (National Foundation for Educational Research, dále „NFER“). Studie z roku 2006¹ zkoumala **studijní výsledky 13 000 žáků**, kteří se zapojili do programu Creative Partnerships, a došla k závěru, že u těchto žáků došlo ke zlepšení v několika oblastech. Podpoření žáci dosáhli **v testech v anglickém jazyce, matematice a přírodních vědách lepší výsledky, než jejich spolužáci, kteří se do programu nezapojili.**

NFER pokračovala v monitorování výsledků těch samých 13 000 žáků a v roce 2008 předložila další zprávu, která potvrdila trend zlepšování studijních výsledků:

„Výsledky této studie poukazují na to, že program Creative Partnerships přispívá ke zlepšování studijních výsledků. Například, mladí lidé, kteří se účastnili aktivit programu Creative Partnerships, dosáhli v průměru o 2,5 stupně lepší známky ve zkoušce GCSE (General Certificate of Secondary Education, pozn.překladaatele: zkouška, kterou žáci skládají ve věku 14 až 16 let) než mladí lidé v jiných školách.“²

Průzkum Britského úřadu pro průzkum trhu (British Market Research Bureau, dále „BMRB“) se zaměřil na postoje ředitelů veřejných škol, které se zapojily do programu Creative Partnerships a jejich hodnocení dopadů programu. Zpráva BMRB z roku 2006³ říká, že:

¹ Eames, A., Benton, T., Sharp, C., & Kendall, L. 2006. The longer term impact of Creative Partnerships on the attainment of young people. NFER.

² Kendall, L., Morrison, J., Yeshanew, T., & Sharp, C., 2008. The longer-term impact of Creative Partnerships on the attainment of young people: Results from 2005 and 2006. NFER, p.3.

³ Mackey, T., Ullman, A. 2006. Creative Partnerships: Survey of Headteachers. London: Artd Council England, Creative Partnerships.

- 75% dotázaných ředitelů základních škol pozorovalo **zlepšení vzdělávacích standardů** na svých školách v důsledku účasti v programu Creative Partnerships
- 79% pozorovalo **zlepšení ve studijních výsledcích žáků** v důsledku jejich účasti v programu Creative Partnerships

Dopady programu Creative Partnerships byly **nejvíce znatelné ve školách v nejhudších oblastech**, kde 81% ředitelů pozorovalo zlepšení jak ve vzdělávacích standardech, tak i ve výsledcích žáků v návaznosti na jejich účast v programu.

2. Dopady programu Creative Partnerships na rozvoj klíčových kompetencí žáků a na jejich motivaci

Nezávislý, výše zmíněný průzkum ředitelů proveden BMRB⁴ taktéž hodnotil širší dopady programu. Na středních školách ředitelé konstatovali, že:

- 92% z nich zaznamenalo zlepšení v sebejistotě žáků
- 91% z nich zaznamenalo zlepšení v komunikačních schopnostech žáků
- 87% z nich zaznamenalo zlepšení v motivaci žáků
- 80% z nich zaznamenalo zlepšení v tom, do jaké míry žáky baví chodit do školy
- 78% z nich zaznamenalo zlepšení ve schopnosti žáků učit se samostatně
- 70% z nich zaznamenalo zlepšení v chování žáků

Program Creative Partnerships měl značný dopad na učitele dle ředitelů všech škol:

- 94% ředitelů zaznamenalo zlepšení pedagogických dovedností svých učitelů
- 92% ředitelů zaznamenalo, že učitelé jsou efektivnější, když ve třídě spolupracují s kreativním profesionálem
- 92% ředitelů zaznamenalo, že učitelé jsou ochotnější přijmout a využívat kreativní přístupy

3. Dopady programu Creative Partnerships na školní docházku

NFER zkoumala v roce 2008 dopady programu Creative Partnerships na docházku žáků. Závěr průzkumu říká:

„Ukázalo se, že účast žáků v programu Creative Partnerships byla doprovázená významným snížením celkové míry absence na základních školách. Toto snížení bylo přímo úměrné době trvání realizace programu Creative Partnerships na školách.“⁴⁵

Statistiky docházky naznačují vysokou pravděpodobnost, že jediným možným důvodem snížení absence žáků na školách, je jejich účast v programu Creative Partnerships.

Tyto údaje jsou také v souladu s výsledky dalších výzkumů, které dokazují, že nízká docházka na základních školách je zejména důsledkem nedostatečné rodičovské angažovanosti. Skutečnost, že

⁴ Mackey, T., Ullman, A. 2006 Creative Partnerships: Survey of Headteachers. London: Arts Council England, Creative Partnerships

⁵ Eames, A., Benton, T., Sharp, C., Kendall, L. 2008. The Impact of Creative Partnerships on Pupil Behaviour. NFER.

program Creative Partnerships prokázal osobitě zlepšení rodičovské angažovanosti ale i motivace žáků, vede k tomu že se zlepší i docházka.

4. Dopady na rodiče a komunikaci školy s rodiči žáků

Studijní výsledky žáků lze předvídat mimo jiné i na základě míry zapojení rodičů do jejich vzdělávání. Z tohoto důvodu pověřili zástupci programu Creative Partnerships Centrum pro gramotnost v primárním vzdělávání (Centre for Literacy in Primary Education) v roce 2008 vypracováním zprávy⁶ za účelem zjistit, do jaké míry motivuje program Creative Partnerships rodiče, aby se zapojili do vzdělávání svého dítěte. Zpráva konstatovala:

- když se děti účastní krátkodobých i dlouhodobých projektů Creative Partnerships, rozsáhle popisují své zážitky doma
- když se kreativní programy na škole kontinuálně realizují, mají rodiče pocit, že potřebují lépe pochopit, co se jejich děti ve škole učí; začnou se více zajímat o vzdělávání dětí ve škole a lépe chápou, co představuje učení ve škole i mimo ni
- rodiče vnímají kreativní programy jako něco, co nabízí dlouhodobé výhody a pozitivně ovlivňuje aspirace jejich dětí, stejně jako jejich učení
- kreativní programy vytváří podmínky podporující rodiče ve spolupráci s učiteli i celou školou, v některých případech se rodiče po zapojení do přípravy a realizace kreativních programů ve škole zaměstnají
- kreativní projekty také vytváří kontakty mezi rodiči navzájem, i mezi rodiči a širší komunitou
- zapojení dětí do kreativních programů má za následek, že se někteří rodiče vcítí do pozice žáka a využijí kulturní a jiné příležitosti ke vzdělávání sebe i svých dětí
- Creative Partnerships nabízí vhodné modely pro rozvoj a udržení širšího rodinného vzdělávání, i pro zapojení rodičů do vzdělávání svých dětí

5. Závěry inspekce programu Creative Partnerships

Úřad pro standardy ve vzdělávání (The Office for Standards in Education, dále „Ofsted“) je britskou školní inspekcí. Kromě vykonávání inspekcí na školách ve Velké Británii, zpracovává jednou za pět let tématické zprávy ohledně konkrétních aspektů a specifických vzdělávacích programů. V letech 2006 a 2010 vydal Ofsted zprávu pojednávající o programu Creative Partnerships. Zjištění inspekce potvrzují mnohé z výsledků studií a výzkumů shrnutých výše. Konkrétně, že program Creative Partnerships přináší zlepšení v aspiracích a výsledcích žáků a také v dovednostech a kreativitě učitelů. Inspektoři Ofsted během inspekcí zaznamenali:

- **výrazné zlepšení v základních studijních dovednostech žáků**, kteří se účastnili aktivit programu Creative Partnerships⁷
- program **zlepšil sebevědomí a kreativitu** mladých lidí

⁶ Safford, K., O'Sullivan, O. 2007. 'Their learning becomes your journey' Parents respond to Children's work in Creative Partnerships.

⁷ Ofsted. (2010). Learning: creative approaches that raise standards (HMI: 080266)

- rozvoj klíčových kompetencí významně přispěl ke **zlepšení obecného přístupu mladých lidí ke vzdělání**, u některých žáků zapojení do programu znamenalo „**bod zvratu**“ – zlepšení docházky a učení pokračovalo i po skončení projektu⁸
- program přispěl ke **zlepšení pocitu spokojenosti** žáků v širším kontextu, **žáci měli radost ze vzdělávání, dobře se chovali, spolupracovali, byli nadšení, hrdí**, zlepšili svou čtenářskou a matematickou gramotnost, využívání informačních a komunikačních technologií, **sebedůvěru, schopnost týmové práce, ukázali odvalu a schopnost vypořádat se se změnou**, žáci zároveň prokázali schopnost **brát ohled na bezpečnost a spokojenost druhých, odpovědnost** v potenciálně rizikových situacích, jako je manipulace s různými druhy materiálů⁹
- **nejvýraznější dopady programu na žáky zaznamenaly právě školy, které vzdělávají žáky ze znevýhodněného prostředí**, „*Školy nacházející se v obtížných situacích – ty s vyšším průměrem žáků, kteří mají nárok na bezplatné obědy, nízkými vstupními výsledky a vysokou mírou mobility žáků – zaznamenaly největší posuny vpřed ve schopnosti žáků zpracovat rozsah informací a spolupracovat při řešení problémů, ve čtení a psaní, v ústním projevu a poslechu s porozuměním, a v jejich osobním rozvoji.*“ (Ofsted 2010)¹⁰

6. Závěrečné shrnutí

Průzkumy realizované ve Velké Británii prokázaly, že program Creative Partnerships skutečně podporuje zlepšování kvality vzdělávání a to v několika oblastech: **zlepšování studijních výsledků, rozvoj klíčových kompetencí, podpora rovných příležitostí, podpora žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, zlepšování komunikace rodičů se školou, zvyšování motivace, zájmu o vzdělání a studijních aspirací žáků**. Tyto oblasti jsou relevantní i pro české školy a patří mezi témata, která jsou velmi aktuální.

I zkušenosti českých žáků poukazují na přínosy využívání kreativních metod ve výuce. Žáci oceňují tvořivost a interaktivitu ve vzdělávání, nové přístupy k výuce je oslovují a dokáží je zaujmout. To lze ilustrovat například reakcemi žáků zapojených do různých projektů probíhajících v ČR i zahraničí. Úspěšným projektem, který aplikuje britskou metodiku výuky anglického jazyka, je projekt Výboru dobré vůle – Nadace Olgy Havlové **Letní jazyková škola** ve Velké Británii (<http://www.vdv.cz/programy/vzdelani/letni-jazykova-skola/>). Žáci, kteří se do projektu zapojili opakovaně oceňují projektové a kreativní způsoby práce a rádi by obdobné aktivity viděli i na českých školách: „*Takové učitele bychom si přáli mít ve škole. S jejich přístupem bychom se učili rychleji a rádi.*“ Zájem českých žáků o kreativní metody lze prokázat také díky dalším projektům využívajícím kreativní metody, jako je například **projekt Špalíček** (www.spalicek.eu). Projekt Špalíček poukázal na obrovský potenciál kreativních metod na kariérové směřování dětí a zvyšování jejich aspirací: „*Od začátku, co jsme tancovali, tak mne tancování strašně bavilo. Jsem se i dívala na ty internetové stránky, že mne to strašně baví.*“ „*Na přijímačky?*“ „*Ano.*“¹¹ Prokázal, že umění dokáže děti motivovat a nadchnout, ale i měnit jejich postoje a hodnoty: „*Mne to baví. Je to lepší než se učit ve škole ten pátek a je to lepší zabíjení času než být venku a dělat to, co děláme.*“ „*Přijde mi to, že jsem jiná. Nevím jak, ale prostě taková jiná.*“¹²

⁸ Ofsted (2006) Creative Partnerships: Initiative and Impact. (HMI 2517) Manchester: Ofsted

⁹ Ofsted (2006) Creative Partnerships: Initiative and Impact. (HMI 2517) Manchester: Ofsted

¹⁰ Ofsted. (2010). Learning: creative approaches that raise standards (HMI: 080266)

¹¹ Rozhovor žákyně zapojené do projektu Špalíček s Evou Blažíčkovou zachycený v dokumentu ČT Drž rytmus!, režie Olga Sommerová.

¹² Vyjádření žáků zapojených do projektu Špalíček zachycené v dokumentu O. Sommerové Drž rytmus!